

Lähikuva

Jukka Leisti **teatterin naurudynamo**

Näyttelijä Jukka Leistillä on hallussaan maailman mahtavin ase. Tamperelaisten lempipoika tietää, miten synnytetään aito sydämeistä kumpuava nauru.

KUIN KUUMA RÄJÄHDYS leviää viidensadan ihmisen nauru, eikä hekotus ota laantuakseen, kiitos turkisliikkeen apulaispolon, joka venyy uskomattomiin suorituksiin yrittäessään pelastaa teerenpeliin taipuvaisen pomonsa. Mitä pidemmälle farssi etenee, sitä tiukemmin näyttelijä **Jukka Leisti** pitää yleisöä näpeissään, eikä hänen lopulta tarvitse kuin nostaa toista kulmakarvaansa, ja katsomo repeää.

Tampereen Komedioteatterissa viime kesänä nähty *Ei nyt rakkaani* saattoi yhteen ensimmäistä kertaa tämän tamperelaisten lempipojan sekä imitaattorinakin kunnostautuneen näyttelijän **Jukka Puotilan**. Tieto herrojen tiimellyksestä kiiri viidakkorummussa joutuin, liput myytiin loppuun ja esityksestä oli järjestettävä seitsemän lisänäytöstä. Lähes euforiseen tilaan joutunut teatterisihteeri kulki kourassaan seitsemän paperiarkin nivaska, liuskat täynnä lippuja jonottavien nimiä.

Yleisön loveen lankeaminen, kritikoista puhumattakaan, ei ole Jukka Leistille, 45, uusi ilmiö. Kun hän vuosi sitten jäi ihmettelemään kännykkäänsä ilmestyvien onnittelujen virtaa, silmäys paikallisen sanomalehden kulttuurisivuille ratkaisi mysteerin: Aamulehden teatteriarvostelija nimesi hänet jo otsikossa Suomen parhaaksi farssinäyttelijäksi.

HÄIVÄHDYS KEIKARIA maustaa Leistin olemusta, kun hän saapuu täsmällisesti tapaamiseen harkitun rennosti mutta aistikkaasti pukeutuneena. Molempia korvia koristaa kultainen rengas. Tyylikäs sälli, kuului Jukka Puotilankin ensikommentti, kun hän pyynnöstä luonnehti kollegaansa. Perusta varmalle tyylijalle rakentui jo murrosiässä, kun Leisti ilmoittautui kaverinsa kanssa kunnan järjestämään ompelukerhoon ja värkkäsi itselleen samettifarkkuja, housuja, paitoja, kasseja. Ylpeänä hän muistelee aikoja, jolloin kaksikko hurautti mopoilla pitkät hippihukset hulmuten, uusi farkkutakki yllään Kotkasta Haminaan Husulan lavalle tyttöjä hurmaamaan. Näyttelijänä Jukka Puotila kuvaa kaimaansa ammattilaiseksi, joka tarjoaa ehdotonta kumppanuutta ja onnistuu myös villitsemään vastaanäyttelijänsä. Erityisesti hän kehuu Leistin taitoa kuunnella ja toimia hetkessä.

”Minulla on aina ollut taito ajatella ja tarkkailla tapahtumia näyttämöllä”, Jukka Leisti vahvistaa.

”Näytelmässä eletään ikään kuin elävää elämää, preesensissä. On seurattava, mitä muut tekevät ja reagoitava sen mukaan. Huomaan nopeasti, kun jotakin poikkeavaa on tapahtumassa. Se on eräänlaista rauhoittumista, iän ja kokemuksen tuomaa kykyä keskittyä yhä paremmin.”

Näyttelijäntyön kontrolli pitää myös haastattelutilanteessa. Kysymykset perhetaustasta ja aviosäädystä Leisti ohittaa nopeasti mutta tyylikkäästi, elämänsä naisia kehuen. Pojastaan, 12-vuotiaasta ”hurmaavasta jäpikästä” hän sen sijaan tarinoi pitkään isällisellä ylpeydellä ja kehuu tämän piirtämiä sarjakuvia, jotka on kehystetty seinälle muidenkin ihailtaviksi.

LEISTIN ONNEKSI on kenties koitunut se, ettei häntä laakeroitu nuorena, vaan paikka Tampereen Teatterin tähtinäyttelijöiden joukossa on lunastettu kovalla työllä ja jääräpäisellä asenteella. Näyttämölle Leisti keksittiin 1970-luvun lopulla makkaratehtaalta, jossa hän töiden lomassa kajautteli iskelmiä, jäahuoneessa kun ”laulu kaikui niin komeasti”.

”Yksi kaveri, joka oli mukana harrastajateatteritoiminnassa, kuuli minun laulavan ja pyysi mukaan tekemään kesäteatteria. Ensimmäinen roolitehtäväni oli laulava taiteilija Jaska Notkea **Juhani** ja **Timo Pusan** kirjoittamassa näytelmässä *Haukkalan jokijuhlat*. Siitä se lähti.”

Jo tuolloin Leisti väläytti koomikon lahjojaan. Näytelmässä oli kohta, jossa kesästä piti nopeasti siirtyä talven yli seuraavaan kesään. Miten esittää ajan kuluminen? Thalian temppelin tuore

noviisi pyysi sukset, verkkarit ja pipon. Sitten hän hiihti näyttämön poikki pysähtyen hetkeksi puhuttelemaan yleisöä – Huh-huh, onpas vähäluminen talvi! – ja jatkoi sivakointiaan.

”Se oli ensimmäinen oma suuri visioni teatterissa”, Jukka Leisti sanoo hymähtäen.

Energinen nuori mies herätti parinkin teatterinjohtajan kiinnostuksen, mutta **Rauli Jokelinin** kehotuksesta Leisti hakeutui Riihimäen Teatteriin. Sieltä tie jatkui Hämeenlinnan kautta Tampereen Teatteriin, jossa hän on näytellyt 18 vuotta.

Menestystä on kuitenkin osin jarruttanut Leistin kuningaslajiin, komiikkaan, kohdistuvat asenteet. Terveystieteissä naurun ja ilon merkitystä selviytymiskeinona korostetaan yhä vahvemmin, mutta suomalaisessa teatterissa hauskuuttajiin suhtaudutaan usein ylenkatsoen. Yllättävää onkin, ettei ilon tuottamista katsojille hyväksytä yhdeksi teatterin arvoksi, vaikka filosofit kautta aikojen ovat ylistäneet naurun hyvää tekevää vaikutusta. Ranskalainen **Henri Bergson** kutsui nauramista mentaalianestesiaksi, jonka avulla epämiellyttävätkin asiat muuttuvat siedettävämmiksi.

Leisti muistuttaa, ettei näyttelijäntyössä ole kyse oman egon alleviivaamisesta, vaan näyttelijät ovat tarinankertajia, joiden tulisi avata kitansa silloinkin, kun muut eivät sitä tohdi. Naurua ei ole turhaan sanottu maailman mahtavimmaksi aseeksi.

Tamperelaisyleisö on ilmaissut mielipiteensä jaloillaan ja hykerrellyt Leistin koomisten hahmojen parissa kerta toisensa jälkeen. Neljä vuotta sitten, kun kaupunki vietti 220-vuotisjuhliiaan, Karhulassa syntynyt Leisti nimettiin peruskivitamperelaiseksi. Valintaan ei riittänyt pelkkä julkisuus tai aseman tuoma valta, vaan arvonimi annettiin ihmisille, jotka persoonallisuudellaan tai toiminnallaan ovat vaikuttaneet kaupungin tunnelman luomiseen.

Leisti itse puhuu näyttelemisestä suurena leikkinä. Työn mielekkyyden hän sanoo kokevansa ihmisten tyytyväisyyden kautta, mutta onnistumisesta saati roolistaan yleisön suosikkina hän ei suostu ottamaan paineita.

”Näytteleminen ei ole pakollista. Teatterista pääsee aina pois. Sen kuin kävelee ulos näyttämöltä.”

NÄYTTÄMÖLLÄ LEISTIN LÄSNÄOLO on vangitsevaa, samanaikaisesti tyyntä ja raivoisaa.

Ohjaaja **Ritva Holmberg**, joka on työskennellyt hänen kanssaan **Henrik Ibsenin** *Nukkekodissa* ja Charles Dickensin *Nicholas Nicklebyssä*, luonnehtii Leistiä originelliksi oman polkunsu kulkijaksi, jolla on synnynnäinen rytmitaju ja lavakarismaa.

Holmbergin mielestä Leisti myös onnistuu sitä paremmin, mitä vakavampi rooli on kyseessä.

Hyvä osoitus muuntautumiskyvystä on täysille katsomoille mennyt, elokuvanakin tunnettu *Yksi lensi yli käenpesän*, jossa Leisti tulkitsi mielisairaalaan joutuvan Randle P. McMurphyn roolin ravisuttavalla tavalla.

Näyttelijän psykyte joutuu ajoittain ankaralle koetukselle. Myös Leisti myöntää työn syövän miestä.

”En työstä asioita tietoisesti, mutta alitajunnassa on koko ajan touhu päällä, mikä välillä näkyy apatiana, täydellisenä väsymyksenä. Viime kesänä pidin kolmen viikon kesäloman, ensimmäisen kahdeksaan vuoteen. Kolmeen vuorokauteen en liikkunut asunnosta mihinkään, makasin vain shaalin alla. En yksinkertaisesti halunnut mennä ihmisten ilmoille, koska koin, ettei minulla ollut enää mitään annettavaa muille.”

Liikunta on monelle näyttelijälle keino pitää huolta itsestään ja purkaa työn tuomaa stressiä, niin myös Leistille, joka juoksee 15 kilometrin lenkin vähintään viidesti viikossa. Lisäksi hän hiihtää, pelaa squashia ja tennistä, pyöräilee ja rullaluistelee.

Halutessaan irti tutuista kuvioista Leisti suuntaa Turkuun, astuu laivaan, asettuu ”perätuhdolle” ja latoo tarjoilijalle kasan euroja vastineeksi katkeamattomasta ketjusta gin tonicija.

”Istuskelen jalat pöydällä ja katselen merta. Tämä on minun suuri nautintoni.”

RIITTÄÄKÖ YLEISÖÄ huomennakin? Leisti on omalta osaltaan hoitanut tilanteen kiitettävästi, sillä suuri osa Suomen pilteistä on menettänyt sydämensä hänelle, kiitos riemastuttavan Tuttiritari-hahmon, jota hän on ansiokkaasti esittänyt pikkuväen iloksi jo viisi vuotta.

TV2:n *Huvitutti*-ohjelmassa seikkaillut sankari pyrki jaksosta toiseen luopumaan tuteistaan, mutta huonoin tuloksin lasten nokkelista neuvoista huolimatta. Rusinante-hevosensa kanssa nelistänyt suupaltti hurmasi kertaheitolla tämän yleisöistä vaikeimman, ja sadat naperot luopuivat tuteistaan antamalla ne Tuttiritarille eri puolilla maata järjestetyissä konserteissa. Myös

Yleisradioon posti kiikutti satoja tuttilähetyksiä.

Yhtä uskollisen joskin iältään tuhdisti vanhemman yleisön Jukka Leisti on saavuttanut toisella kulttihahmolla, Niskavuoren Aarnella. Itse asiassa Aarneja on kolme, sillä kyseessä on Leistin, **Pate Mustajärven** ja nykyään Tampereen Teatterin hallintojohtajana toimivan **Ilpo Hakalan** ideoima, suomalaiskansallista junttihuumorilla viljelevä ryhmä, joka laulaa ja kommentoi kieli poskessa ajankohtaisia ilmiöitä.

Niskavuoren Aarnet debytoi Tampereen Teatterin teatterikahvilassa 12 vuotta sitten. Sittemmin trio on naurattanut yleisöä milloin Kalevalan, milloin Russian, milloin Kosmopolitanin merkeissä. Pari vuotta sitten, kun herrat irrottelivat Tapahtumien yönä Tampereen Teatterin katolla, show´ta seurasi noin 20 000 katsojaa. Seuraavaksi kohteena on Geimola, kun ryhmän uusi esitys saa ensi-iltansa Ilveksen yökerhossa 31. tammikuuta.

Niskavuoren Aarnet on esimerkki työstä, jossa Leisti on voinut yhdistää kaksi rakasta harrastustaan, laulamisen ja kirjoittamisen.

”Pidän kirjoittamisesta, siitä tajunnanvirrasta, joka saa paperille ilmestymään mitä ihmeellisimpiä juttuja. Suurin haaveeni olisi saada keskittyä kirjoittamiseen. Anoin sitä varten taiteilija-apurahaa, mutten saanut – tälläkään kertaa.”

Haaveestaan Leisti ei kuitenkaan aio luopua, päinvastoin. Kotona odottaa tuliterä tietokone, ja työn alla on jo kaksikin projektia, Tuttiritari-musikaali sekä naivistimaalarina mainetta niittäneen **Martti ”Huuhaa” Innasen** musiikkiin pohjautuva produktio. Odotettavissa on rajuja naurumyrskyjä.

Eija Mäkinen
toimittaja@taivaannapa.net